

Yttrande

Datum
2016-04-27
Ert datum
2016-03-22

Vårt dnr
033/2016-4.1.1.
Ert dnr
4.6.18-713/16

Sidnr
1(2)

Jordbruksverket i Jönköping
Att: Staffan Eklöf
e-post: genteknik@jordbruksverket.se

Ansökan om att få bedriva fältförsök med genetiskt modifierad fältkrassing

Yttrande

Nämnden anser att fältförsöket inte innebär någon risk för hälsa eller miljö, men önskar ett förtydligande när det gäller hur det ska säkerställas att vilda bestånd av fältkrassing eller vallkrassing inte finns i närområdet. Nämnden önskar också en förklaring vad gäller de motsägelsefulla uppgifterna om frövila.

Bakgrund

Sveriges lantbruksuniversitet har ansökt om att få bedriva fältförsök med genetiskt modifierad fältkrassing. Projektets mål är att utveckla fältkrassing till en kombinerad fång- och oljegröda med hälsomässigt bra oljekvalitet. Som ett led i detta har fältkrassing modifierats för ökad fröoljehalt, ändrad oljesammansättning och ökad dråsfasthet.

Projektets mål är att utveckla ett nytt odlingssystem som kombinerar korn eller annat sädeslag och fältkrassing. Sädeslaget skördas år ett och fältkrassing tar upp växtnäring under sensommaren och höst. År två skördas fältkrassingens frön för framställning av olja.

Överväganden

Fältkrassing förekommer sällsynt i södra och mellersta Sverige upp till Gästrikland. Den växer på kulturpåverkad mark, till exempel i vägkanter och på banvallar. Fältkrassing kan korsa sig med vallkrassing som växer i liknande miljöer.

Spridning via frön

Ett av delmålen med projektet är att förhindra att fröna faller till marken vid mognad. Den modifierade fältkrassing har ökad dråsfasthet, men frön kommer sannolikt att falla till marken. Eventuella spillplantor kommer enligt ansökan att noteras och förstöras under fyra år efter det att försöket slutförts eller längre om spillplantor upptäcks år fyra. I ansökan under B3a står det att fältkrassingens frön gror direkt efter skörd, under B3b att frövilan kan brytas av kyla. Detta är motsägelsefullt.

Pollenspridning

Fältkrassing är primärt självbefruktande, men kan även befruktas av insekter. I ansökan anges att det vid varje säsong kommer att kontrolleras att det inte finns några vilda växter som den genmodifierade fältkrassing kan korsa sig med inom en radie av 3 kilometer från utsättningsplatsen. Det är dock oklart hur det kommer att säkerställas att det inte finns några vilda fältkrassingar eller korsningsbara släktingar inom detta område.

Etisk bedömning

Två- eller fleråriga grödor skulle kunna minska problemet med näringsläckage från lantbruket. Fältkrassingens är tvåårig och väl anpassad till svenskt klimat och kan odlas minst så långt norrut som Umeå. Som fånggröda tar den upp näringsämnen under sensommaren och hösten och minskar därmed näringsläckaget. Detta är positivt ur miljösynpunkt.

Nämnden anser att de åtgärder som kommer att vidtas för att förhindra spridning av frön är tillräckliga. När det gäller spridning via pollen önskar nämnden ett förtydligande av hur det kommer att säkerställas att vilda bestånd av fältkrassing eller vallkrassing inte finns i närområdet.

Beslut i detta ärende har efter föredragning av kanslichefen Marie Nyman fattats av ledamöterna Birgitta Eilemar, Stefan Johansson, Marianne Pettersson, Johan Hultberg, Josef Fransson, Emma Nohrén (skiljaktig, se bilaga 1), Kristina Yngwe, Wiwi-Anne Johansson (skiljaktig, se bilaga 1), Lars Tysklind, Stellan Welin, Jens Sundström, Rishi Bhalerao, Tina D’Hertefeldt (särskilt yttrande, se bilaga 2) och Lars Ährlund-Richter. Vid ärendets slutliga handläggning deltog även ersättarna Kew Nordqvist och Daniel Bäckström samt tjänstemännen Birgit Postol och Jenny Carlsson.

Birgitta Eilemar

Marie Nyman

Ledamöterna Emma Nohrén (MP) och Wiwi-Anne Johansson är skiljaktiga och anför följande:

Den aktuella fältkrassingen har genmanipulerats för att få ökad fröoljehalt, ändrad oljesammansättning samt ökad dråsfastighet. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har ansökt om att få bedriva fältförsök med syfte att driva fram ett nytt odlings-system.

Vi anser att ansökan borde få avslag. Fältförsöken kommer göras i öppen odling i vanlig åkermark vilket ger stor risk för spridning. Vi anser att de föreslagna åtgärderna för att förhindra spridning är otillräckliga. Fältkrassing är en inhemsk art som förekommer naturligt, om än sällsynt, i Sverige ända upp till Gästrikland. Den klarar den övervintring och kan korsas sig med den närbesläktade arten vallkrassing.

Det föreslagna skyddsavståndet till naturligt förekommande plantor på 3 km anser vi vara svårt att efterleva i praktiken. Det är en stor landyta att gå igenom för att kunna kontrollera att inga vilda plantor finns. Vi anser inte att SLU har redovisat för hur de ska kunna kontrollera att det inte finns några korsningsbara släktingar på ett område med radie 3 km. Vidare kommer det vara svårt att förhindra pollenspridning. Även om odlingen kommer ske på tryggt avstånd från närmaste biodlare så finns det ju vilda pollinerare.

Med dessa synpunkter vill vi avstyrka ansökan

Ledamoten Tina D'Hertefeldt anför särskilt yttrande enligt följande:

Som det anges i ansökan är fältkrassing en vild växt, och den är därför mindre känd än vad andra typiska grödor är. Det är därför positivt att det i ansökan anges att sökanden kommer att undersöka möjligheten för 1) pollenspridning till vild fältkrassing eller den närbesläktade vallkrassing; 2) potentialen för frövila. I den befintliga ansökan anges dock ingen metod för hur förekomsten av fältkrassing och vallkrassing ska påvisas inom det 3 km stora område som anges. Sökanden behöver sätta upp en metod för hur förekomst av dessa populationer kommer att undersökas. Kommer man att lägga ut transekter slumpvis, kommer man att ströva, finns det någon planerad längd på transekter alternativt antal och storlek på provrutor? Har man någon kunskap sedan tidigare som kan underlätta vid planeringen av inventeringarna? Eftersom vilda växter kan variera i förekomst är det viktigt att inventera vid flera tillfällen under säsongen. När planerar man att genomföra inventeringarna? Beroende på vilka lokaler man kommer att ha fältförsöken på kan man också behöva anpassa tiden för inventeringarna kring olika försöksplatser.

Även informationen om fältkrassingens frövila behöver vara mer detaljerad. Under punkt F4 ges en grundlig redogörelse för hur markbearbetningen kommer att ske efter försöket. Försöksytan kommer att övervakas i 4 år, eller längre om spillplanter upptäcks. Frånvaro av spillplanter under ett år behöver dock inte betyda att fröna är försvunna ur fröbanken, detta gäller kanske särskilt Brassicaceae. Frövila är en egenskap som är ofördelaktig i jordbrukets växtföljd, eftersom det leder till ökat behov av mekanisk eller kemisk bekämpning. Finns det någon kunskap från de tidigare försöken på konventionell fältkrassing om hur mycket frön som kan finnas kvar i fröbanken efter 4 år? Det är i så fall data som bör läggas till ansökan och som skulle stärka ansökan. Annars föreslås ett frögroningsförsök på jordprover när spillplanter har slutat komma fram, vilket skulle ge värdefulla data på frövilan hos denna nya gröda.

Slutligen en kommentar om påverkan på fröätande fåglar, det saknas underlag om vad man känner till om hur fåglar äter fältkrassingens frön. Det kan potentiellt ha direkta effekter på fåglarna, och indirekta effekter på fröspridningen utanför åkern.